

EGYHÁZI- ÉS ISKOLAI SZEMLE

Felölös szerkesztő: TARNÓCZI LAJOS bihari ref. lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton,
Előfizetési ára: egész évre 50 Lei,
fél évre 25 Lei, egyes szám 2 Lei.

Szerkesztőség, kiadóhivatal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdinánd király-út (Rákóczi-út) 14. sz. Ide küldendő a lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény. Előfizetési díj, hivatalos hirdetések díja és reklamációk Konrád Géza címére, Oradea-Mare: (Nagyvárad) Ör-utca 1. sz. küldendők.

A mi szempontjaink

Nagy Károly erdélyi püspök, mint miniszteri megbízott, írásban is közölte a minisztérium kívánságait kerületünk elnökségével. Ezek, mint már előző számunkban jeleztük, a következők: 1. Szervezkedő gyűlés tartása minden egyház lelkészi és világi képviselőjével, amely a zsinatot pótolná. A hozott határozottnak a népképviselőt elé terjesztése megerősítés végett. 3. Új szavazások elrendelése — megerősítés esetén — a kerület vezetőségére. Mindezekre a pontokra kikérte az elnökség véleményét és annak alapján fogja jelentését a kormányfővel közölni.

Nem ösmerjük az elnökség választását ebben a kérdésben. Olyan súlyos következményekkel járhat azonban az, hogy haladéktalanul fontosnak tartanánk a felelősség szempontjából a kerületi gyűlés összehívását.

Az egyes kívánságokra nézve a következő észrevételeink vannak. A 1. pontban kívánt gyűlés teljesen fölösleges. Az egyes egyházmegyék, amelyeknek gyűlésein minden egyház a minisztérium által kívánt képviselőben (lelkész és egy világi) volt jelen: már meghozta meghozta idevonatkozó határozatát. Ez alapon alakult meg a külön kerület. Ha a minisztérium a kerület megalakulásához ezt a feltételt kívánja meg: föl kell terjeszteni az egyházmegyék határozatait. Ezek a határozatok egyházi törvényeink szerint való, míg a minisztérium által kívánt gyűlést azok nem ismernek, tehát az törvényeink ellen való lenne. Gyakorlati haszna sincs, mert a határozatot egyenként már előbb megmehozták az egyházmegyéken.

A második pontra nézve nekünk semmi ellenvetésünk nincs. Az minisztérium diskrecionális joga, hogy minő kormányzati uton járul hozzá fölterjesztésünkhöz vagy utasítja azt el. Ez olyan kormányhatósági tény, amelyet gyakorolhat maga a király, vagy a minisztertanács, esetleg a képviselőház, amennyiben a minisztérium ez elé terjeszteni. Reánk nézve ez közböbs. Miután a mi önkormányzati jogunk az

állam oltalma alatt áll, (I. t.-c. 4. §) teljes bizalommal kell lennünk afelől, hogy a kormány bármely szerve azt nem fogja érinteni.

A harmadik pontban említett kívánság a legnehezebb és önkormányzatunkat a legsúlyosabban érintő. Azonban kellő megfontolás és elátás esetén ez sem okozhat fennakadást. Új választásokra szükség nincs, mert azt senki sem tartja valószínűnek, hogy más eredménye lenne, mint az elsőnek. Így annak gyakorlati haszna vagy eredménye nem lenne, ha t. i. minisztériumot leplezett személyi kifogások vetnének ebben a kívánságban. Ha pedig az a megfontolás vezetné ebben a tekintetben az önkormányzatot, hogy azoknak a nagy kedvezményeknek és széles jogkörnek fejében, amelyekkel a püspököknek ad (püspöki fizetés, szenátori tagság és illetmények) személyes biztosítékokat akar a jövőben szerezni, ez annyira belevág egyházi önkormányzatunkba, hogy ez kölcsönösen törvényhozási elbírálást kíván. Nem is volna az helyén való éppen az új alakulat püspökével szemben, midőn ilyet a régieknél sem kerestek és amit azoktól kívántak, (eskü) az nála is megszerezhető.

Nagyon kívánatos volna, ha szempontjaink a minisztériumban is kellő méltánylásra találnának. Azt ugyanis nem győzzük elégszer hangsúlyozni, hogy törvényeink újabb zsinati tárgyalását és királyi szentesítés alá terjesztését mi is óhajtjuk. Mindezek akkor, a minisztériummal való közvetlen tárgyalások során elintézendő nagy kérdéseink.

Mindehez azonban törvényeink szerint első, elengedhetetlen feltétel: kerületi alakulásunk elismerése.

Tarnóczi Lajos.

Lelkészuáltozások. Szentesen Futó Zoltán helyére ugyanott az új templomnál szolgáló Böszörményi Jenő lelkészt választották meg egyhangú meghívás után. Az ő helyére pályázatot hirdettek. Kóly Nagygyára Posta István volt körösnégyerfalvai lelkésztanítót választották meg szintén egyhangú meghívással. Isten áldása legyen az új munkakörbe helyezett pásztorokon és gyülekezeteiken!

Mi lesz már ?

Egyházi közéletünk lelkiületére ólomsullyal nehezedik rá az a kérdés, hogy meddig tart még az a bizonytalan helyzet, amelyek egyházkerületi szervezkedésünk államjogi elintézettségével napról-napra több aggodalommal tölti el mindazok lelkét, akik féltő gonddal várják évszázados autonómiánk mostani kemény próbáratevésének végét. Mert az eddig kiszivárgott és elterjedt hírek egyáltalában nem alkalmasak arra, hogy a hullámzó kedélyeket lecsendesítsék. Kongresszust tartani? Milyen alapon? Érvényes egyházi törvényeink melyik szakaszának, miféle sorok közötti értelme szerint? Kik? Az egyházak egy egy egyházi és világi küldöttje? Hiszen ezen már túl vagyunk. Ezt megtették az egyházmezők külön külön, megismételni a választásokat, a melyek mindenben a törvényeink rendelkezései szerint folytak le? Törvényt tessék mutatni, amelyből ez a vérfertőző puccs hajrabulisztikával is — magyarázható? Azt felelik a kérdésekre a bölcsek, hogy a jó békesség és a konsolidáció kedvéért. Mi is mindég a békességre és a konsolidációra törekedtünk és még álmainkban sem tudtuk elképzelni azt, hogy ami sziklaszilárd és bizonyos, az egy szép napon szét pattanjon, mint egy szappanbuborék. Már pedig a mi autonómiánk ilyen sziklaszilárd és bizonyos. Törvényeink, lehet, sok kívánni valót hagynak fenn a részletekben, de a zsinat presbyteri rendszer gondolatának olyan logikus, vaskövetkező tességű megvalósítói, hogy autonóm szerveink bármely foku és mérvű megcsonkulása után is a megmaradó szervek életképesek és kitermelik magukból azt a részt, amelyet a körülmények leválnak róla. Ha — mint a jelenben — államala-

kulások következtében végleg el vagyunk vágva a zsinatunktól, az egyházkerületunktől sőt egyes egyházak az egyházmezőjüktől is, mind a hármat kitermelhetjük magunkból, csak persze természetesen sorrendben. Előbb a régi és az új egyházmezőkből lesz kerület, és azután a kerületekből egy új romániai zsinat, amely majd a homo regius jelenlétében megalakulva revideálja vagy akár újjaalkotja törvényeinket. De a jó békesség és konsolidáció gondolatával csak a törvényesség gondolata lehet harmóniában. Minden próbálkozás, javaslat, kísérlet, óhaj, ötlet, áthidalás, vagy formula, ami a törvényt — bármely irányban megkerüli — törvénytelen és frivol játék történelmi nagy értékekkel, aminek még a gondolatától is irtózunk. Itt a kerület törvényes alapon, az érdekeltek békés megegyezésével megalakult, megválasztotta a tisztviselőit is — tehát készen van.

Akinek ezzel a kerülettel beszélni valója van, tárgyaljon a püspökkel és a főgondnokkal, más módja és utja — a már nagyon is elmérgesedett kérdés megoldásának nincs.

Nagy Vilmos.

Néhány szó a lelkészek továbbképzéséről.

Történt pedig egyszer, régen nagyon régen, nekem úgy tűnik fel, hogy van talán már egy fél-százada is, még az 1917-ik esztendőben történt, hogy a Cseh- és Morvaországi ref. lelkészek lelkészegyesületbe tömörültek.

Mi volt a mozgóató jelszó, mely alatt a tömörülés megtörtént, nem tudom, De ez nem fontos. Ami ennek a tömörülésnek a történetét feljegyzésre méltóvá teszi az az, hogy az egyesület 4

Prologus

A nagyszabolnai református elemi iskolák által az iskola javítására és szegény tanulók iskolafenntartási díjának fedezésére rendezett ünnepélyre írta: Debreczeni István lelkész.

Nagy vihar dult szerte a világon,
Zugott az erdő és minden berek,
Dörgött az ég és megrendült a föld;
Emlékeztek-é: rá még emberek?

Emlékeztek-é: mikor letörtött
Sok lombos ág virággal tele
S nyíló tavaszra, mosolygó nyárra
Hirtelen eljött a halál tele.

Emlékeztek-é: a sok kedves ház
Sok boldog hajlék hogy összeomlott
S örök boruval miként borult el
Sok vidám arc és sok büszke homlok?

Nekünk is volt két kedves hajlékunk.
Egyikben előbb dajkált az anyánk,
A másikban gonddal tanítgatva
Jó tanítóink vigyáztak reánk.

Haj! de a zugó véres zivatar
Nemcsak az elsőt: ezt is megtépte.
Ha láttátok és látjátok ma is,
Nem jajdul-é fel szívetek érte?

Fedele lyukas, mint ócska kalap,
Lehullott faláról a vakolat.
S mint öreg koldus rongyos ruhája:
Olyanok lettek a régi falak.

És mint nagyanyánk tört pápaszeme,
Mit reszketve a földre hullatott,
Kopott falán kitörve, betörve,
Olyanok lettek mind az ablakok.

A nagy viharban sok kicsiny madár
Fészkeből lehullt s a földre hevert.
A mi sorsunk is az lett végtére,
Oh mert a vihar minket is kivet.

Mikor visszatértünk, mint tavasszal
Az elköltözött vándormadarak,
Üres szemükkel busan néztek ránk
A viharverte ősi szent falak.

tagozatra oszlik u. m. : 1) exegetika teológiai, 2) systematika theológiai, 3) egyháztörténeti-4) filozofia-pedagógiai-szakosztályra. Az egyesület tagjai hajlamuk és képességük szerint felvették magokat valamelyik szakosztályba, kötelezve magokat a szakosztály által kitűzött tudomány ágazat művelésére és arra, hogy az évi gyűléseiken melyet legalább 3-4 napi időre terveztek, az általuk elért eredményről felolvasásban beszámolnak.

Tervbe volt továbbá véve a kitűzött célnak megfelelő folyóirat megingindítása is.

Megvalósult-e a lelkesi továbbképzésnek ez a hatalmasan szép gondolata? Azt hiszem hogy igen, ámbár a kínai kőfalon keresztül nem láthatjuk.

Igy volt ez az 1917-ik évben Cseh és Morvaországban.

És itt nálunk? itt is történt, kérem valami ezen a téren. Most az 1922-ik esztendejében az erdélyi egyházkerület ig. tanácsa, f. hó 9-én kezdődött és 10 napra tervezi lelkesi továbbképző tanfolyamot tartatni, legalább is így szól az „Egyházi Figyelő” hire. Kétségtelen eme direkt továbbképző tanfolyam megtartásának is örülhetnénk noha ez valami egészen más mint akár a cseh lelkesek hatalmas arányu önképzési törekvése akár mint ahogy azt mi elképzeljük. Azonban örömről erősen lerontja annak a meggondolása hogy ha ezen a téren a kezdő lépést már megtették miért tették ezt kizárólag az erdélyi egyházkerület érdekében?!

Mintha szóltak mintha kértek volna:
Kis madárcák, kedves jó gyermekek
Segítetek, hogy újra szép legyen
Elhagyott, régi puha fészketek.

Megértették a hívó szót sokan.
Oh de sokan semmit sem adhatánk,
Kiknek esténként, mikor lefekszünk,
Sokáig sir fenn az édes anyánk.

És sok van, ki rongyos ruhában,
Rossz cipőben, fázik, didereg,
Ki nem segíthet — őt is segíteni kell —
Sok van köztünk ilyen szegény család.

De most itt vagyunk s helyettük tesszünk!
Egyik táncol, másik verset szaval,
S fiuk-leányok csengő ajakáról
Felharsan az ének és zeng a dal.

Jöjjetek ti is! áldozni érte!
Ott nőttek fel ti is kebelén;
Otthont adott egykor tinektek is
A békés évek boldog idején.

Jöjjetek hogy mit áldott őseink
Szent örökségül hagytak fenn reánk
Zugó viharban, vad zivatarban,
Mig dobog a szív itt a magyarban
Örökké álljon a mi iskolánk!

Vagy talán a lelkesek továbbképzésének az ügye kizárólag az erdélyi egyházkerület ügye? Ez talán már közös ügye volna az egyházkerületnek. Közös ügye eme kerületen élő ref. lelkeseknek. Én úgy gondolom, a királyhágó mellékén is meg van az a vágy és a törekvés a lelkesekben, hogy magokat a felszínen tartsák. Ha az ügy közös volna nem volt másként keresztül vihető, miért nem vette a kezébe azt a lelkesegyesület, hiszen ennek tagjai mind a két kerület lelkeszei. Ugy látszik valami csodálatos varázslat fogja fogva ennek tagjait. Egyik oldalon érthetetlen mozdulatlanság a másikon az elzárkózottság. Én nem tudom elhinni, hogy ez jóra vezessen.

Dr Bodnár Gábor

Értesítés

A nagytiszteletű Lelkes uraknak szives tudomására hozzuk, hogy a születési-, házassági- és halotti anyakönyvi ivatek s a születési, házassági- és halotti anyakönyvi kivonatok nyomtatása iránt intézkedés történt s azokat azoknak, a kik megrendelték, rövid idő alatt megküldjük. Tekintettel arra, hogy a közzétett hirdetésre csekélyszámu megrendelés történt, a nyomtatványok korlátozott számban készülnek. Fölkérjük azért azon Lelkes urakat akik a nyomtatványokból még igényelnének, hogy szükségletüket a püspöki hivattal sürgősen tudassák, hogy míg a készlet tart, megrendelések figyelembe vehetők legyenek. Születési és halotti anyakönyvi ivatek ára ivenként Lei 1.50, házassági anyakönyvi ivatek ára ivenként Lei 2. - Kivonatok ára darabonként 50 bani. - Az ivatek kötése könyvenként 30 leibe kerül tartós kötésben.

Egyházi hírek

As új énekeskönyv Könyves boltjainkban megjelentek az új énekeskönyv példányai, melyeket a zsinat kötelező használatra állapított meg. Ezzel maholnap a multéi lesznek mindazok: „A közönséges isteni tiszteletre rendeltetett énekeskönyvek” melyek 1806-ban bocsáttattak ki a helyetiai vallástételt követő négy superintendens egyező akaratjával és azóta félszázánál több kiadásban kerültek népünk kezébe. Hogy istentiszteletünk rendjén milyen nagyfontosságú a közös éneklés hogy mennyire emeli az a buzgóságot, másfelől mekkora befolyása volt énekeskönyvünknek a nemzeti nyelv és zeneérzék fejlesztésére, mind külön tanulmányra méltó. Az új énekeskönyv használata azonban nem fog zökkenés nélkül járni, különösen idősebb hiveinknél. Ez elsősorban az új dallamokra vonatkozik. Ezeket azért az iskolák-

ban kell mindenekelőtt megtaníttatni, addig nem volna helyes használatuk, sőt ennek megtanulása végett az érdeklődők összehívását is ajánljuk a kántoroknak. A számok kirakásánál is egyelőre figyelemmel kell lenni a régi zsoltárra és annak jelzése szintén kiteendő. Érdekes ujtás az új énekeskönyvben a sok alkalmi ének, a hozsánna énekek és az, hogy a halottas énekek szintén benne vannak megfelelő átdolgozásban. Örömmel halljuk, hogy néhány gyülekezet egyszerre nagyobb tömeget vett belőle, hogy az átmenet minél gyorsabb és általánosabb legyen. Ezt egyébként az is lehetővé fogja tenni, hogy régi zsoltár már nem kapható. Az új énekeskönyv ára: 15 lei.

Ez is szempont. Az „Egyházi Figyelő” legutóbbi száma T. J. tollából közölt vezetőcikkéből a szempontból is időszerűnek tartja az erdélyi kerület főjegyzői állásának betöltését, hogy a királyhágómelléki kerület állami el nem ismerése esetén a „főjegyzői állásra esetleg egyik királyhágóntulaj egyházi kiválóságunkat válasszuk meg.” Nekünk igazán semmi közünk nincs erdélyi testvéreink főjegyző-választásához. Azt választják meg, akit éppen akarnak. Ez a szempont azonban bennünket is érint. Először azért, mert nagyon átlátszik, hogy ki lenne az az „egyházi kiválóság.” Bizonyosan nem Sulyok István. Másodszor, ha mindenben a cikkíró felfogása szerint történne is a dolog, nagy kérdés, hogy kik tömörülnének közülünk Erdélyhez és végül az meg éppen az erdélyiek szempontjából volna tisztázandó, hogy milyen alapon? A főjegyzőség tállencségeért talán még a csatlakozók sem mondanának le eddigi szervezetükről és ha igen, akkor meg önkéntelenül leleplezték erdélyi szerelmük eddig rejtegetett indítóokát is. Ami pedig a cikknek ezzel kapcsolatban a Nagy Károly ellen indított hajsztát érintő részét illeti, azt Erdélyben kellene észrevenniök, hogy azt nem mi csináljuk, hanem éppen erdélyiek és annak nem egyházi, hanem politikai oka van, az pedig az, hogy Nagy Károly a mágánásokhoz csatlakozott és ezzel ellentétbe került a demokratákkal, akik most egyházi ténykedéseinek szellőztetésével akatják politikailag diszkreditálni. Ehez nekünk ismét semmi közünk nincs. Ez újból az ő kellemetlen belügyök; a dolog személyi részétől eltekintve mi mindenesetre a demokratikusan gondolkozókkal tartunk.

Szülők figyelmébe!

Ha pénzt akarnak megtakarítani, úgy látogassanak el

SCHNEIDER és MIHELFIHEZ

Ferdinánd király- [Rákóczi-] ut 10. [Széchenyivel szemben.]

Debreceni Lelkészi Tár, 11 kötet, eladó. özv. Zagyva Gyuláné Nagyváradi, Fürdő utca 11.

Hivatalos rész

Pályázati hirdetés.

A pelbárhidai ref. egyház pályázatot hirdet kántortanítói állásra. Javadalom az államsegély folyósításáig minden pártól 16 liter rozs [párok száma 70] 16 liter zab és 25 bani, 12 kat. hold föld, melynek mindennemű adóját a tanító fizeti; fa, széna és szántás váltság címén együtt 37 lei, minden iskolába járó gyermek után 32 liter kétszeres buza, 8 liter zab és egy darab csirke, 8 darabra való legeltetési jog, mintegy 120 lei értékben örletés négy izben, stóla, lakás, kert. Kötelesség: az I—VI osztályu vegyes iskolai növendékek tanterv szerinti vezetése, kántori teendők végzése, kanonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén szószéki szolgálat, egyházi jegyzőség és az ismétlő iskola vezetése. Okleveles tanárok pályázati kérvényüket 1922. január 28-ig a lelkeszi hivatalhoz küldjék. Pályázhatnak okl. tanítónők is, akiket azonban az egyház csak ideiglenes minőségben alkalmaz. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Orgona nincsen. U. p. Nyüved, Bihar megye.

ORGONA homlokzatsipok

10—13 a rekvirált sipok helyébe elsőrendű kivitelben készülnek

Wegenstein Sipót és Fia orgona-gyárában
Timisoara — Temesvár.

A sipmérték beküldése ellenében költségvetéssel díjtalanul szolgálunk! — Orgonajavítások, tisztítások és hangolások pontosan eszközöztetnek

Harmoniumok raktáron!

Refomátus zsoltárok

egyszerű és díszes kivitelben. lífúsági iratok, karácsonyi ajándékok olcsón beszerezhetők, névjegyek 24 óra alatt készülnek

Mégay és László

könyv- és papírkereskedésében
Oradea-Mare — Nagyváradi

Avram Jacu- [Kossuth-] utca 2 szám.
Fekete Sas szállodával szemben. — Telefon 623. szám.

Gyermek ruha!

Hol megérkeztek!

Bécsi fiú és gyermek ruha u. m.: fiú- és leányka kabát különlegességek.

Bel- és külföldi gypju-szövetek, szabókellékek dús választékban.

Béres Károly könyvnyomdája Oradea-Mare — Nagyváradi.